

Osallistujat: Aulikki Hulmi (pj.)/MMM, Anna Merrifield/UM, Heikki Granholm/MMM, Jutta Kauppi/Luke, Markku Larjavaara/HY, Juha Ruippo/MTK, Mats Nylund/SLC, Marika Säynevirta/ETL, Tauno Ljetoff/Saamelaiskäräjät, Heidi Alatalo/MMM, Jaakko Valjus/UM, Tanja Grén/ROO, Heli Hämäläinen/ROO, Eija Napoli/ROO, Virpi Suoninen/MMM, Anna Santala (siht.).

FAO:n asiantuntijoina ak 2: Goran Stavrikj ja Anni Savikurki

1. Uuden FAO-toimikunnan esittäytyminen ja varapuheenjohtajan valinta

Käytiin osallistujien esittäytymiskierros.

Varapuheenjohtajana on perinteisesti toiminut ulkoministeriön edustaja ja varapuheenjohtajaksi nimettiin Anna Merrifield.

2. Teemakeskustelu: FAO:n kenttätyö

FAO:n kenttätyön esittely: *Goran Stavrikj, Senior Programme Field Officer, FAO Regional Office for Europe and Central Asia*

Stavrikj kiitti kutsusta tulla kertomaan FAO:n kenttätyöstä. Budapestissa sijaitseva FAO:n Euroopan ja Keski-Aasian toimisto (REU) kattaa alueen 54 jäsenmaata sekä FAO:n ainoan yhteisöjäsenen EU:n. REU on yksi FAO:n viidestä aluetoimistosta ja FAO:lla on toimintaa 17 alueen maassa. Stavrikj esitteli FAO:n hallinnon rakennetta, johon kuuluvat myös aluekonferenssit, jotka raportoivat sekä hallintoneuvostolle että FAO:n joka toinen vuosi kokoontuvalle yleiskokoukselle. Seuraava Euroopan aluekonferenssi pidetään Moldovassa 14.-17. toukokuuta 2024.

FAO:n uusi strateginen viitekehys (FAO Strategic Framework 2022-2031) määrittelee ns. four betters'it (parempi tuotanto, parempi ravitsemus, parempi ympäristö, parempi elämä), joiden kautta toteutetaan FAO:n kontribuutio kestävästä kehityksestä tavoitteisiin (SDG's) 1 (ei köyhyyttä), 2 (ei nälkää) ja 10 (eriarvoisuuden vähentyminen). Strategisen viitekehysten sisällä on kaikilla viidellä alueella omat alueelliset prioriteettinsa (RP) ja aloitteensa (RI). Euroopan ja Keski-Aasian alueella on neljä alueellista prioriteettia ja kolme alueellista aloitetta, mm. ruokajärjestelmien muutoksesta.

Maatasolla FAO tekee tiivistä yhteistyötä muiden YK-järjestöjen kanssa, jota YK:n uudistettu maakoordinaattori järjestelmä tukee mm. vähentämällä mahdollista päällekkäistä työtä. FAO:n työohjelma on johdonmukainen YK:n kestävästä kehityksestä yhteistyökehityksen (UNSDCF) kanssa, jota maatasolla toteutetaan maakohtaisen ohjelmasuunnittelukehityksen (CPF) kautta. FAO:n maatoimistot toteuttavat ohjelmia maatasolla monien kumppaneiden, mm. hallitusten, eri instituutioiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

FAO:n integroitu budjetti muodostuu sääntömääräisistä jäsenmaksuista sekä vapaaehtoisrahoituksesta. Vapaaehtoisrahoitus on ollut jatkuvasti kasvussa ja sen osuus kokonaisbudjetista on jo 74 %. EU on FAO:n suurin vapaaehtoisrahoittaja ja EU:n jäsenmaista Saksa, Ruotsi ja Hollanti ovat suurimmat yksittäiset rahoittajat. Suomen vapaaehtoisrahoitus on viime vuosina laskenut ja tällä hetkellä rahoitetaan yhtä apulaisasiantuntijaa FAO:ssa.

Stavrikj'ia kiitettiin mielenkiintoisesta esityksestä. Todettiin kuitenkin, että monet termit lyhenteineen vaativat erityisesti toimikunnan uusilta jäseniltä perehtymistä. Esitettiin, että esim. seuraavassa toimikunnan kokouksessa saataisiin lyhyt perustietopaketti FAO:sta. Syksyllä 2023 päivitetty Suomen FAO prioriteetit luvattiin toimittaa toimikunnalle. Stavrikj'in esitys lähetettiin kokouksen jälkeen toimikunnalle.

Kokemuksia kentältä: *Anni Savikurki, Programme Development Specialist, FAO Kampala, Uganda*

Anni Savikurki on toiminut Suomen rahoituksella puolitoista vuotta vapaaehtoistyössä (UN Volunteer) Ugandassa. Työhön kuuluu mm. hanke- ja rahoitushakemusten kirjoittamista, viestintää (maaseudulla viljelijöitä) sekä kenttamatkojen koordinaatiota päämajasta tuleville valtuuskunnille. Yhteistyö päämajan kanssa on tiivistä, mutta koordinaatiossa on parantamisen tarvetta. Alue toimistojen ja maatoimistojen välillä on jossain määrin puutteita tiedonvälityksessä. FAO:n tuottama tiedonmäärä on valtava, mutta maatoimisto on lähinnä käytännönläheinen hanketoimittaja, tässä kulminoituu hyvin FAO:n rooli sekä normatiivisena että operatiivisena järjestönä. FAO:lla on Ugandassa 160 työntekijää ja aihealueita on viisi: ilmastomuutos, resilienssi, metsät, eläntaudit ja ruokajärjestelmien muutos.

Ilmastomuutos näkyy Ugandan arjessa, mutta maata pidetään edelläkävijänä ruokajärjestelmien muutoksessa. Myös eläinten rokotuskampanjat ovat onnistuneet hyvin. Suurimpia rahoittajia ovat EU, GEF (Green Environment Fund), IKEA-säätiö ja Norja. YK-yhteistyötä tehdään yhä enenevässä määrin, erityisesti WFP:n kanssa. IFAD on Ugandassa pieni toimija. Myös UNDP on kumppanina ja hankkeita Unicefin ja ILO:n kanssa suunnitellaan. Pakolaisjärjestöt ovat myös tärkeitä kumppaneita. Ugandan pakolaispolitiikka onkin avokätistä ja pakolaisille annetaan maata, koulutusta sekä työtä. FAO:n toiminnasta Ugandan omavaraisuuden kasvattamisessa on jo hyviä esimerkkejä. FAO:n pääkumppanina on paikallishallinto. Ugandassa presidentilliset säännökset menevät kaiken yläpuolelle.

FAO:n toiminnan kehittämisestä, Savikurki nosti esiin tarpeen sovittaa paremmin yhteen vastaanottajamaan, FAO:n sekä rahoittajien tavoitteet.

3. Ajankohtaiskatsaus Roomasta

Suomen pysyvä edustaja FAO:ssa, IFAD:ssa ja WFP:ssa Tanja Grén

Ajankohtaiset asiat FAO:ssa

Ruokaturvatilanne on synkkä ja SDG 2 saavuttaminen on kaukana. Tilannetta ovat huonontaneet erityisesti sodat ja konfliktit, ilmastomuutos, sään ääri-ilmiöt sekä korona pandemia. Positiivista on vuonna 2021 järjestetty YK:n ruokajärjestelmien huippukokous (UNFSS) sekä kesällä 2023 sille järjestetty seurantakokous. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on nostanut ruokaturva-asiat valokeilaan. Heinäkuussa 2024 New Yorkissa järjestettävässä kestävä kehityksen korkeantason poliittisessa forumissa (HLPF) on SDG 2 yhtenä tarkasteltavista kestävä kehityksen tavoitteista. G7 pj.-maa Italia ja G20 pj.-maa Brasilia nostavat ruokaturva-asiat asialistoille. Syyskuussa 2024 järjestetään New Yorkissa YK:n tulevaisuushuippukokous.

FAO:n joulukuun 2023 hallintoneuvosto oli riitaisa kokous lukuisine äänestyksineen. Seuraava kokous on kesäkuussa ja parhaillaan käsitellään hallintoneuvoston riippumattoman puheenjohtajan (ICC) tiekarttaehdotusta kokousten konsensuksen palauttamiseksi. Gazan ja Ukrainan sodat ovat kesäkuussa edelleen asialistalla. ICC esittää enemmän epävirallisia valmistelukokouksia ja lyhyempiä päätelmätekstejä, sekä sitä, että pysytään FAO:n mandaatissa, eikä tuoda New Yorkin keskusteluja Roomaan. FAO:n kokousten 2-vuotiskauden pääteemana ovat vesikysymykset. FAO:n metsätiekartan laadinta on valmisteilla ja se tuodaan

metsäkomitean (COFO) päätettäväksi heinäkuussa. Myös biotalous pysyy hallintoneuvoston agendalla. YK:n yhteisen tarkastusyksikön (JIU) raportti FAO:sta on tulossa kesäkuun hallintoneuvoston käsittelyyn. FAO:sta on parhaillaan tekeillä myös MOPAN (Multilateral Organisation Performance Assessment) arviointi.

Ruokaturvakomitean (CFS) asiat

Ruokaturvakomitean kokoukset on aikaisemmin järjestetty maailman ruokapäivän (WFD 16.10.) yhteydessä, mutta nyt World Food Forum (WFF) ottanut sen paikan. WFF on pääjohtaja Qu:n lippulaivatapahtuma, jonka tarkoituksena on FAO:n näkyvyyden lisääminen. Valmisteluvastuu kuuluu uudelle Qu:n perustamalle naisten ja nuorten toimistolle. Ruokaturvakomitean kokouksessa on selvästi enemmän substanssia kuin WFF:ssa. Kahtena viime vuonna CFS:n istunnot ovat olleet riitaisia ja niissä on jouduttu äänestyksiin. Tästä syystä istunnot on myös jouduttu keskeyttämään ja saattamaan päätökseen myöhemmin. CFS:n uusi puheenjohtaja on Etelä-Afrikan Roomassa toimiva suurlähettiläs ja häneen kohdistuu paljon odotuksia. Seuraava istunto järjestetään 21.-25.10.2024 ja siellä tarkastellaan mm. tasa-arvokysymyksiä koskevien vapaaehtoisten suuntaviivojen toimeenpanoa.

CFS:n Uudet työlinjat, joista parhaillaan neuvotellaan ovat:

- *Reducing Inequalities for Food Security and Nutrition*
- *Increasing awareness, ownership, use and usefulness of CFS policy outcomes*

4. Vuoden 2024 keskeiset FAO-kokoukset

- Euroopan aluekonferenssi 14.-17.5. Chisinau, Moldova
- Hallintoneuvosto 10.-14.6.
- Kalastuskomitea COFI 8.-12.7.
- Metsäkomitea COFO 22.-26.7.
- Perushyödykekomitea CCP 11.-13.9.
- Maatalouskomitea COAG 30.9-4.10.
 - Kotieläintalouden alakomitean 2. kokous 16.-18.7.
- Hallintoneuvosto 2.-6.12,
- World Food Forum WFF 14.-18.10.
- FAO Water Dialogue syksyllä

Suomi ei ole tällä hetkellä FAO:n hallintoneuvoston jäsen, joten vaikuttamisemme siellä tapahtuu Pohjoismaiden paikkaa pitävän Norjan sekä EU:n kautta. EU valmistelu tapahtuu neuvoston työryhmissä, päävastuussa on IFAQ/FAO (International Food and Agricultural Questions) työryhmällä, sektorikohtaisia asioita käsitellään myös mm. metsätyöryhmässä ja kalastustyöryhmässä. FAO:n teknisissäkin kokouksissa vaikutetaan pääsääntöisesti EU:n kautta, mutta myös kansallisia puheenvuoroja pidetään. Myös hallintoneuvostossa puheenvuoroja on mahdollista esittää tarkkailijajäsenen roolissa. Teknisiin kokouksiin ei osallistumista ole rajoitettu ja esim. metsäkomiteaan Suomi on perinteisesti osallistunut aktiivisesti.

Todettiin, että FAO-toimikunnan rooli vaikuttamisessa perustuu pitkäjänteiseen linjauksien luomiseen ja tarvittaessa arviointiin. Esimerkkinä on edellisen toimikunnan hyväksymä Suomen FAO-prioriteettien päivitys. Osallistuminen Suomen kokousvaltuuskuntiin on mahdollista, esimerkiksi joka toinen vuosi järjestettävään FAO:n ylimpään päättävään elimeen eli yleiskokoukseen toimikunnan jäseniltä kysytään halukkuutta osallistua Suomen valtuuskuntaan.

Keskusteltiin mahdollisuudesta yhteisen työtilan (Teams-tiimi) luomisesta FAO-toimikunnalle, asian etenemisestä tiedotetaan.

5. Muut mahdolliset asiat

Seuraava kokous päätettiin pitää perjantaina 7.6 klo 10-12. Kokouskutsu linkkeineen ja asialistoineen lähetetään myöhemmin. Asialistalla on ainakin heinäkuun FAO:n metsäkomitea COFO:n kokous.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Aulikki Hulmi
puheenjohtaja

Anna Santala
sihteeri